

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 271g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 88 alineatul (2) din Codul muncii
(*temeiurile care suspendă curgerea termenului de preavizare*)

CHIȘINĂU

19 aprilie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 decembrie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 aprilie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 88 alin. (2) din Codul muncii, adoptat prin Legea nr. 154 din 28 martie 2003, ridicată de dl avocat Vasile Josan, în interesele Întreprinderii de Stat „MoldATSA”, parte în dosarul nr. 2ra-1599/21, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea Supremă de Justiție format din dnele Svetlana Filincova, Ala Cobăneanu și Galina Stratulat și dnii Dumitru Mardari și Iurie Bejenaru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 27 decembrie 2018, dl Alexei Andrianov a fost concediat din cadrul Î.S. „MoldATSA”, în legătură cu reducerea statelor de personal.

4. La 26 martie 2019, dl Alexei Andrianov a formulat o acțiune în justiție împotriva Î.S. „MoldATSA”, prin care a solicitat anularea ordinului de concediere, restabilirea în funcție și încasarea drepturilor salariale.

5. La 30 iulie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a pronunțat o hotărâre prin care a admis parțial acțiunea. Instanța de judecată a dispus, *inter alia*, restabilirea în funcție a dlui Alexei Andrianov și achitarea drepturilor salariale.

6. Î.S. „MoldATSA” a formulat o cerere de apel împotriva hotărârii instanței de fond. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2021 a fost anulată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 30 iulie 2019 și pronunțată o nouă hotărâre prin care acțiunea dlui Alexei Andrianov a fost respinsă integral.

7. La 13 septembrie 2021, dl Alexei Andrianov a contestat cu recurs decizia instanței de apel, menționând, *inter alia*, nerespectarea de către Î.S.

„MoldATSA” a termenului de preavizare de două luni, stabilit de articolul 88 alin. (2) din Codul muncii. Prin Încheierea Curții Supreme de Justiție din 17 noiembrie 2021, recursul a fost declarat admisibil.

8. La 29 noiembrie 2021, dl avocat Vasile Josan a ridicat, în interesele Î.S. „MoldATSA”, excepția de neconstituționalitate a articolului 88 alin. (2) din Codul muncii.

9. Prin Încheierea din 8 decembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 9 Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale..

[...]”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului .

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

11. Prevederile relevante ale Codului muncii, adoptat prin Legea nr. 154 din 28 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 88

Procedura de concediere în cazul lichidării unității, reducerii numărului sau a statelor de personal

„[...]”

(2) În cazul în care, după expirarea termenului de preavizare de 2 luni, nu a fost emis ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) de concediere a salariatului, această procedură nu poate fi repetată în cadrul aceluiași an calendaristic. **În termenul de preavizare nu se include perioada aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii și în concediul medical.**

[...]”

Articolul 124

Concediul de maternitate și concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului

„(1) Femeilor salariate și ucenicilor, precum și soțiilor aflate la întreținerea salariaților, li se acordă un concediu de maternitate ce include concediul prenatal cu o durată de 70 de zile calendaristice (în cazul sarcinilor cu 3 și mai mulți feți – 112 zile calendaristice) și concediul postnatal cu o durată de 56 de zile calendaristice (în cazul nașterilor complicate sau nașterii a doi sau mai mulți copii – 70 de zile calendaristice), plătindu-li-se pentru această perioadă indemnizații în modul prevăzut la art.123 alin.(2).

(2) În baza unei cereri scrise, persoanelor asigurate indicate la alin.(1), după expirarea concediului de maternitate, li se acordă un concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, cu achitarea indemnizației din bugetul asigurărilor sociale de stat.

(3) Concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului poate fi folosit integral sau pe părți în orice timp, până când copilul va împlini vârsta de 3 ani. Acest concediu se include în vechimea în muncă, inclusiv în vechimea în muncă specială, și în stagiul de cotizare.

(4) Concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului se acordă, în baza unei cereri în formă scrisă, tatălui copilului ori unuia din bunici sau unei alte rude care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, precum și tutorelui, în cazul în care persoanele indicate la alin.(1) nu utilizează concediul prevăzut la alin. (2).

(5) Concediul parțial plătit pentru îngrijirea copiilor născuți dintr-o sarcină gemelară, de tripleți sau multipleți se acordă, la cerere scrisă, ambilor părinți sau altor persoane asigurate prevăzute la alin. (4).”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul sesizării susține că, potrivit normei contestate, concediul anual de odihnă, concediul de studii și concediul medical suspendă termenul de preavizare pentru concedierea salariatului, însă concediul parțial-plătit pentru îngrijirea copilului cu vârsta de până la trei ani nu este prevăzut de norma contestată și, prin urmare, nu reprezintă un motiv de suspendare.

13. Autorul consideră că această omisiune a legislatorului încalcă dreptul angajatorului de a-și reduce statele de personal, fapt care aduce atingere securității raporturilor juridice și dreptului său de proprietate.

14. Autorul excepției afirmă că această omisiune îi impune angajatorului o sarcină individuală excesivă, care nu este proporțională și nu urmărește niciun scop legitim prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

15. Autorul sesizării pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 9 alin. (1), 46 alin. (1) și 54 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor dispoziții din Codul muncii, adoptat prin Legea nr. 154 din 28 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, ridicată de avocatul părții într-un proces din fața instanței de judecată (a se vedea § 8 *supra*), este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Curtea observă că, deși autorul a contestat articolul 88 alin. (2) din Codul muncii în întregime, criticile acestuia se referă doar la teza a II-a a acestui alineat, care prevede că în termenul de preavizare nu se include perioada aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii și în concediul medical. Curtea observă că prevederile contestate nu au mai făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect contestarea unui ordin prin care a fost concediat un salariat în legătură cu reducerea statelor de personal. Totodată, Curtea observă că în prezenta cauză s-a pus în discuție și respectarea termenului de preavizare de două luni pentru concedierea salariatului. Prin urmare, Curtea admite că instanța de recurs ar putea aplica prevederile contestate în prezenta cauză.

21. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

22. Autorul sesizării susține că norma contestată încalcă articolele 1 alin. (3) [*statul de drept*], 9 alin. (1) [*principiile fundamentale privind proprietatea*], 46 alin. (1) [*dreptul de proprietate privată și protecția acesteia*] și 54 alin. (2) [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

23. Cu privire la articolele 1 alin. (3), 9 alin. (1) și 54 alin. (2) din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine

stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 82 din 8 iunie 2021, § 14).

24. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 46 din Constituție, autorul excepției susține că omisiunea legislatorului, *i.e.* faptul că concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului nu suspendă termenul de preavizare, încalcă dreptul angajatorului de a-și reduce statele de personal și, respectiv, dreptul său de proprietate.

25. Curtea reiterează că prerogativele pe care le exercită un angajator asupra afacerii sau domeniului de activitate în scopul de a o extinde, restrânge și/sau a o eficientiza în alt mod, inclusiv prin angajarea și disponibilizarea de salariați, urmărește realizarea unui interes economic protejat de dreptul de proprietate (HCC nr. 3 din 4 februarie 2020, § 24).

26. Curtea observă că, potrivit normei contestate, după preavizarea salariatului despre eventuala concediere în legătură cu reducerea numărului sau a statelor de personal, angajatorul trebuie să emită ordinul de concediere a salariatului în termen de două luni de la data preavizării acestuia. Teza a II-a din aceeași normă prevede că concediul anual de odihnă, concediul de studii și concediul medical suspendă curgerea termenului de preavizare de două luni.

27. Curtea reține că, în vederea asigurării unui echilibru între interesele salariaților, pe de o parte, și interesele angajatorilor, pe de altă parte, legislatorul a prevăzut că perioada: (i) concediului anual de odihnă; (ii) concediului de studii; și (iii) concediului medical nu se includ în termenul de preavizare. Aceste concedii sunt, de regulă, de scurtă durată și legislatorul a prevăzut suspendarea curgerii termenului de preavizare a salariatului cu privire la eventuala sa concediere. Pe când perioada concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de trei ani și, respectiv, concediul suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vârstă de la trei la patru ani sunt de lungă durată și legislatorul nu a prevăzut ca acestea să suspende curgerea termenului de preavizare.

28. Curtea observă că prevederile contestate nu afectează dreptul de proprietate al angajatorului, ci, dimpotrivă, îi asigură libertatea exercitării acestui drept, oferindu-i posibilitatea de a continua procedura de reducere a statelor de personal și de a asigura buna funcționare a întreprinderii. O soluție legislativă diferită i-ar impune angajatorului o sarcină nerezonabilă și excesivă în raport cu principiul autonomiei în organizarea și funcționarea propriei întreprinderi, neexistând astfel un just echilibru între interesele concurente.

29. Mai mult, Curtea constată că, dacă prevederile contestate ar include și perioada aflării salariatului în concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de trei ani, angajatorul ar fi plasat într-o situație defavorabilă. Curtea a subliniat în jurisprudența sa că poate verifica constituționalitatea prevederilor contestate dacă soluția sa poate fi favorabilă situației autorului excepției, în caz contrar acest instrument devine o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 10 din 26 ianuarie 2021, § 20; DCC nr. 18 din 9 februarie 2021, § 26).

30. Așadar, Curtea conchide că prevederile contestate nu aduc vreo ingerință în articolul 46 din Constituție. Din acest motiv, Curtea reține că nici articolele 1 alin. (3), 9 alin. (1) și 54 alin. (2) din Constituție nu sunt incidente.

31. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 88 alin. (2) din Codul muncii, adoptat prin Legea nr. 154 din 28 martie 2003, ridicată de dl avocat Vasile Josan, în interesele Întreprinderii de Stat „MoldATSA”, parte în dosarul nr. 2ra-1599/21, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 19 aprilie 2022

DCC nr. 51

Dosarul nr. 271g/2021